

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 1/2014-17

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 23. januára 2014 v senáte zloženom z predsedu Jána Lubyho, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej (sudkyňa spravodajkyňa) a sudcu Ladislava Orosza predbežne prerokoval sťažnosť F. C., zastúpeného advokátkou JUDr. Annou Žedényiovou, Palackého 85/5, Trenčín, ktorou namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 M Cdo 20/2011 z 18. decembra 2012, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť F. C. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 7. februára 2013 doručená sťažnosť F. C. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu

Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 2 M Cdo 20/2011 z 18. decembra 2012.

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že Okresný súd Trnava (ďalej len „okresný súd“) v konaní o neplatnosť zmlúv (zmluvy o zabezpečení záväzku prevodom vlastníckeho práva, kúpnej zmluvy a záložnej zmluvy) a o určenie vlastníckeho práva rozhodol rozsudkom č. k. 19 C 38/2007-231 zo 4. februára 2009 tak, že určil, že výlučným vlastníkom vo výroku rozsudku špecifikovaných nehnuteľností je R. K. (ďalej len „navrhovateľ“), a vo zvyšnej (v časti určenia neplatnosti zmlúv) návrh zamietol. V predmetnom konaní bol sťažovateľ v postavení záložného veriteľa, ktorého pohľadávka voči odporkyňi v 2. rade bola zabezpečená záložným právom odporcom vo 4. rade.

Proti rozsudku okresného súdu podali odvolanie odporcovia v 1. až vo 4. rade, o ktorom rozhodol Krajský súd v Trnave (ďalej len „krajský súd“) rozsudkom sp. zn. 10 Co 97/2010 z 1. decembra 2010 tak, že odvolanie odporkyne v 3. rade odmietol a rozsudok okresného súdu v odvolaní napadnutej časti, v ktorej vyhovel návrhu navrhovateľa, zmenil tak, že návrh zamietol.

Na podnet navrhovateľa podal generálny prokurátor Slovenskej republiky (ďalej len „generálny prokurátor“) mimoriadne dovolanie proti rozsudku krajského súdu, o ktorom rozhodol najvyšší súd uznesením sp. zn. 2 M Cdo 20/2011 z 18. decembra 2012 tak, že rozsudok krajského súdu v dovolaní napadnutej časti zrušil, a to vo výroku, ktorým zmenil rozsudok okresného súdu, a návrh zamietol, a v rozsahu zrušenia mu vec vrátil na ďalšie konanie.

Konajúce sudy vychádzali zo skutkového stavu tak, ako ho zistil okresný súd. Z vykonaného dokazovania okresný súd zistil, že odporkyňa v 1. rade poskytla navrhovateľovi úver v sume 144 000 Sk, pričom na zabezpečenie splatenia úveru uzavreli títo účastníci dohodu o zabezpečení záväzku prevodom vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam. Navrhovateľ sa dostal do omeškania so zaplatením dvoch splátok, preto odporkyňa v 1. rade vyhlásila 5. marca 2007 v súlade s podmienkami zmluvy predčasnú

splatnosť úveru a žiadala, aby navrhovateľ do 12. marca 2007 zaplatil zostatok úveru, t. j. sumu 144 000 Sk. Navrhovateľ zaplatil 8. marca 2007 sumu 14 560 Sk a 20. marca 2007 sumu 4 800 Sk. V tom období došlo k zmene vlastníctva predmetných nehnuteľností v prospech odporkyne v 1. rade s tým, že 21. marca 2007 odporkyňa v 1. rade zaslala navrhovateľovi sumu 19 360 Sk, ktorý si ju ale na pošte neprevzal. Dňa 25. marca 2007 bola do notárskej úschovy prijatá suma 150 000 Sk od navrhovateľa ako zložiteľa (dlžníka) v prospech odporkyne v 1. rade (veriteľa). Odporkyňa v 1. rade kúpnu zmluvou z 19. marca 2007 previedla predmetné nehnuteľnosti na odporkyňu v 2. rade. Dňa 4. apríla 2007 odporkyňa v 2. rade uzatvorila zmluvu o zriadení záložného práva so sťažovateľom ako odporcom vo 4. rade (záložným veriteľom) na zabezpečenie peňažnej pohľadávky – pôžičky vo výške 25 000 000 Sk, pričom predmetom zálohu boli sporné nehnuteľnosti. Odporkyňa v 2. rade následne 17. apríla 2007 previedla predmetné nehnuteľnosti na odporkyňu v 3. rade. Táto následne opätovne nadobudla predmetné nehnuteľnosti do vlastníctva na základe dobrovoľnej dražby konanej 3. decembra 2007. Priebeh dobrovoľnej dražby bol osvedčený notárskou zápisnicou (sp. zn. N 1048/2007, NZ 51122/2007, NCR Is 508790/2007 z 3. decembra 2007), pričom príklep bol udelený odporkyňi v 3. rade za podanie v sume 1 700 000 Sk, ktoré bolo zo strany vydražiteľky uhradené.

Sťažovateľ v sťažnosti poukazuje na odôvodnenie rozsudku okresného súdu, pričom v tejto súvislosti uvádza:

„Súd bol toho názoru, že dohoda o zabezpečovacom prevode vlastníckeho práva, na základe ktorej má omeškanie dlžníka s jednotlivými splátkami úveru privodiť ten následok, že veriteľ sa bez ďalšieho stane trvalým vlastníkom prevedeného majetku, je absolútne neplatná v zmysle § 39 Občianskeho zákonníka, pretože sa prieči účelu zmluvy o zabezpečovacom prevode práva, ktorým je dočasnou stratou prevedeného práva pôsobiť na dlžníka, aby si splnil svoju povinnosť. V skutočnosti takáto dohoda sledovala účel – nadobudnúť nehnuteľnosti a nie domôcť sa zabezpečenej pohľadávky. Žalobca si ale následne svoj záväzok splnil. Vzhľadom však na promptné konanie žalovanej 1) a jej nasledovné úkony, bolo zrejmé, že ako veriteľ nemala záujem na splnení záväzku žalobcom. Jej úmyslom bolo získať nehnuteľnosti v nepomerne vyššej hodnote, ako bola

výška jej pohľadávky voči dlžníkovi, resp. zisk z jej predaja. Zmluva o zabezpečení záväzkov dlžníka prevodom vlastníckeho práva zo 14. novembra 2006, uzavretá medzi žalovanou 1) ako veriteľom a žalobcom ako dlžníkom, je neurčitá, svojim účelom odporuje zákonu a je v rozpore s dobrými mravmi... Vzhľadom na zásadu platnú pri prevodoch nehnuteľností, podľa ktorej nikto nemôže previesť viac práv než má sám, v prípade, ak je neplatný prevod nehnuteľností, je neplatný aj nasledujúci prevod, a to bez ohľadu na dobromyseľnosť osoby na strane nadobúdateľa. Z dôvodu absolútnej neplatnosti zmluvy o zabezpečovaní prevode práva a uvedení zásadu, sa súd v predmetnom konaní nezaoberal platnosťou dobrovoľnej dražby ako takej, keď mal za to, že vyššie uvedená zásada sa vzťahuje i na tento spôsob nadobudnutia vlastníctva k predmetnej nehnuteľnosti. Zamietnutie žaloby vo zvyšku odôvodnil poukazom na § 80 písm. c) O. s. p., keď dospel k záveru o nedostatku naliehavého právneho záujmu žalobcu na takomto určení.“

K rozsudku krajského súdu ako odvolacieho súdu sťažovateľ v sťažnosti uvádza:

„Odvolací súd sa stotožnil s právnym záverom súdu prvého stupňa o neplatnosti uzatvorenej zmluvy o zabezpečovaní prevode vlastníckeho práva. Odvolací súd poukázal na to, že tzv. prepadná klauzula je neprijateľná pri zabezpečovaní prevode práva, ako aj pri iných druhoch zabezpečenia záväzkov. Dojednanie o spôsobe uspokojenia pohľadávky tým, že veriteľ si ponechá predmet zabezpečenia odporuje účelu § 553 Občianskeho zákonníka v znení pred 1. januárom 2008 a je v rozpore s dobrými mravmi. Rovnako odvolací súd súhlasil s názorom súdu prvého stupňa o existencii zásady..., podľa ktorej nikto nemôže previesť na iného viac práv, než sám má... Uvedená zásada je však v niektorých prípadoch v záujme právnej istoty prelomená. Takto je tomu i v prípade nadobudnutia vlastníckeho práva v rámci dobrovoľnej dražby. Ak uhradil vydražiteľ cenu dosiahnutú vydražením v ustanovenej lehote, prechádza na neho vlastnícke právo alebo iné právo k predmetu dražby udelením príklepu (§ 27 zákona č. 527/2002 Z. z. o dobrovoľných dražbách...). Predpokladom prechodu vlastníckeho práva k draženej veci na vydražiteľa je zaplatenie ceny dosiahnutej vydražením v ustanovenej lehote, pričom vlastníctvo neprechádza na vydražiteľa príklepom, ale ku dňu príklepu až zaplatením tejto ceny. S prihliadnutím na to, že predaj na dražbe je treba považovať za verejnoprávny úkon, vzhľadom k povahe predaja ako verejnoprávneho úkonu v rámci dražby prejde

na vydražiteľa vlastníctvo veci, aj pokiaľ by sa neskôr ukázalo, že vec nebola predmetom vlastníctva povinného. Proti uvedeným dôsledkom dražby možno brojiť len postupom podľa § 21 zákona o dobrovoľných dražbách podaním žaloby o určenie neplatnosti dražby, a to v zákonnej prekluzívnej lehote troch mesiacov odo dňa príklepu. Vzhľadom na to, že žalobca v zákonom určenej lehote platnosť dražby na súde nenapadol, otázkou platnosti dražby sa už nemožno zaoberať ako otázkou predbežnou v inom konaní a je potrebné vychádzať z toho, že vlastníkom predmetných nehnuteľností sa na základe udeleného príklepu a uhradenia ceny dosiahnutej vydražením v stanovenej lehote stal vydražiteľ – žalovaná 3).“

Sťažovateľ v sťažnosti poukazuje tiež na odôvodnenie namietaného uznesenia najvyššieho súdu ako dovolacieho súdu a na jeho právny názor, podľa ktorého *„ani platná dobrovoľná dražba, proti ktorej v lehote uvedenej v § 21 zákona č. 527/2002 Z. z. nebola podaná žaloba o neplatnosť, nemôže spôsobiť nadobudnutie vlastníckeho práva vydražiteľom, ak navrhovateľ dražby (alebo záložca) nebol sám vlastníkom predmetu dražby“*, pričom argumentuje, že najvyšší súd porušil jeho základné právo podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. V tejto súvislosti sťažovateľ namieta predovšetkým porušenie princípu právnej istoty z dôvodu, že najvyšší súd sa svojím rozhodnutím odchyľil od svojej doterajšej rozhodovacej praxe. V rámci svojej argumentácie sťažovateľ poukazuje na uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 186/2010 zo 16. decembra 2010 a tiež na skoršie rozhodnutia najvyššieho súdu, ktoré tento uvádza v odôvodnení svojho uznesenia zo 16. decembra 2010 (sp. zn. 2 Cdo 66/2008 z 30. júna 2009 a sp. zn. 5 Cdo 51/2009 z 23. júna 2010).

V súvislosti s touto argumentáciou sťažovateľ ďalej uvádza:

„Najvyšší súd SR vyslovil právny názor, že neplatnosť dobrovoľnej dražby nemôže súd posudzovať v inom konaní než v konaní podľa § 21 ods. 2 zákona č. 527/2002 Z. z. o dobrovoľných dražbách. Teda neplatnosť dobrovoľnej dražby môže súd určiť len v samostatnom konaní o určenie neplatnosti. Toto právo zaniká, ak sa neuplatní na súde v lehote 3 mesiacov odo dňa konania dražby (§ 21 ods. 2 zákona č. 527/2002 Z. z.).“

Lehota 3, mesiacov je prekluzívnou lehotou, t. j. po jej márnom uplynutí platí nevyvrátiteľná právna domnienka, že dražba je platná a vydražiteľ je vlastníkom predmetu dražby.

Najvyšší súd SR dospel k záveru, že Okresný súd v Prešove a Krajský súd v Prešove v konaní o vydanie veci postupoval nesprávne, keď pristúpili k prejudiciálnemu riešeniu otázky platnosti dobrovoľnej dražby, v rámci ktorej mala spornú nehnuteľnosť žalovaná nadobudnúť, a pritom dospel k záveru o neplatnosti tejto dražby, čo spočíva na právnom posúdení, ktoré sa prieči zákonu č. 527/2002 Z. z.

Najvyšší súd teda uzavrel, že v danej veci nestačilo podať len návrh o vydanie veci, ale vzhľadom na vykonanú dražbu, bolo ešte potrebné podať samostatný návrh podľa ust. 21 ods. 2 zákona č. 527/2002 Z. z. o vyslovenie neplatnosti dražby. Riešenie tejto otázky považoval NS SR pre konanie o vydanie veci za potrebné. Až po právoplatnom skončení konania o neplatnosť dražby by bolo možné rozhodnúť o návrhu o vydanie veci.

V konaní vedenom pod sp. zn.: 2 M Cdo 20/2011 Najvyšší súd SR vyslovil právny názor, že otázkou dobrovoľnej dražby sa nezaoberal, nakoľko toto nie je možné riešiť v tomto konaní (žalobca v zákonom určenej lehote platnosť dražby na súde nenapadol, otázkou platnosti dražby sa už nemožno zaoberať ako otázkou predbežnou v inom konaní), no zároveň uviedol, že riešenie danej otázky nie je pre konanie o určenie vlastníckeho práva v konečnom dôsledku ani potrebné.

Konanie vedené na Najvyššom súde SR pod sp. zn.: 3 Cdo 186/2010 a konanie vedené na Najvyššom súde SR pod 2 M Cdo 20/2011 sú skutkovo a právne rovnaké, však s rozdielnymi právnymi závermi.

So zreteľom na označené rozsudky najvyššieho súdu je možné konštatovať, že v danom prípade došlo k porušeniu princípu predvídateľnosti súdneho rozhodnutia, a tým i k porušeniu zásady právnej istoty.“

Na základe uvedených skutočností sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie rozhodol týmto nálezom:

„Základné právo sťažovateľa... podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy... a právo... podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru... uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 M Cdo 20/2011 z 18. decembra 2012 porušené bolo.

Zrušuje uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 M Cdo 20/2011 z 18. decembra 2012 a vec vracia v rozsahu zrušenia Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na ďalšie konanie.

Sťažovateľovi... priznáva úhradu trov konania ktoré je Najvyšší súd Slovenskej republiky povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene, môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ak ústavný súd navrhovateľa na také nedostatky upozornil, uznesenie sa nemusí odôvodniť.

Z § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená.

V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu za zjavne neopodstatnenú možno považovať sťažnosť vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03).

Podľa svojej konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Z tohto ústavného postavenia vyplýva, že úlohou ústavného súdu nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách (napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05).

Právomoc ústavného súdu konať a rozhodovať podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o namietaných porušeníach ústavou alebo príslušnou medzinárodnou zmluvou garantovaných práv a slobôd je založená na princípe subsidiarity, v zmysle ktorého ústavný súd o namietaných zásahoch do týchto práv alebo slobôd rozhoduje len v prípade, že je vylúčená právomoc všeobecných súdov, alebo v prípade, ak by účinky výkonu tejto právomoci všeobecným súdom neboli zlučiteľné s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou. V nadväznosti na to nie je ústavný súd zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu len vtedy, ak by ním vyvozené

závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02).

V sťažnosti sťažovateľ namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 2 M Cdo 20/2011 z 18. decembra 2012, ktorým najvyšší súd vyhovel mimoriadnemu dovolaniu generálneho prokurátora a rozsudok krajského súdu vo vymedzenej časti zrušil a v rozsahu zrušenia vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie.

Najvyšší súd v odôvodnení namietaného uznesenia poukázal na originárnu povahu nadobudnutia vlastníckeho práva príklepom na dražbe. Zároveň hodnotil uplatnenie zásady „*nemo plus iuris*“ v prípade dražby v exekučnom konaní podľa zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov v znení neskorších predpisov a v prípade dobrovoľnej dražby podľa zákona č. 527/2002 Z. z. o dobrovoľných dražbách a o doplnení zákona Slovenskej národnej rady č. 323/1992 Zb. o notároch a notárskej činnosti (Notársky poriadok) v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 527/2002 Z. z.“). V tejto súvislosti v odôvodnení svojho uznesenia uviedol:

«Dovolací súd uvádza, že názory o originárnej povahe nadobúdania vlastníckeho práva v dobrovoľnej dražbe zrejme nachádzajú svoju oporu aj v paralele § 27 ods. 1 zákona č. 527/2002 Z. z. s ustanovením § 150 ods. 2 Exekučného poriadku. Pritom príklep v dražbe v rámci exekučného konania bol už judikatúrou (porovnaj napr. II. ÚS 289/08) označený za spôsob originárneho nadobúdania vlastníckeho práva (dobromyseľným) vydražiteľom. Takáto paralela však neobstojí. Okrem principiálneho rozdielu medzi povahou dražby v rámci exekučného konania, konanej súdnym exekútorom ako vykonávateľom verejnej moci (§ 2 Exekučného poriadku) pod dozorom exekučného súdu (§ 148 Exekučného poriadku), je podstatný rozdiel v zákonnej úprave. Podľa § 140 ods. 2 písm. 1) Exekučného poriadku totiž musí dražobná vyhláška obsahovať výzvu, aby sa uplatnenie práv, ktoré nepripúšťajú dražbu, preukázalo pred začatím dražby, s upozornením, že inak by také práva nemohli byť uplatnené na ujmu dobromyseľného vydražiteľa. Z citovaného ustanovenia

(najmä v spojení s extenzívnou interpretáciou § 61 Exekučného poriadku, ktorú dlhodobo presadzuje judikatúra) je tak zrejmé, že zákonodarca vyslovene počíta s tým, že v rámci exekučnej dražby môže (a má) dôjsť k nadobudnutiu vlastníckeho práva (dobromyseľným) vydražiteľom, i keď povinný nebol vlastníkom nehnuteľnosti. Zákon č. 527/2002 Z. z. však neobsahuje žiadne podobné ustanovenia, z ktorých by sa dalo vyvodiť, že by mal v dobrovoľnej dražbe (dobromyseľný) vydražiteľ nadobúdať vlastnícke právo k predmetu dražby aj vtedy, ak navrhovateľ dražby nie je ani vlastníkom predmetu dražby, ani ním nie je ten, v čiom mene navrhovateľ koná (napr. záložca pri dražbe v rámci výkonu záložného práva). Z uvedeného je zrejmé, že zo znenia samotného zákona č. 527/2002 Z. z. nemožno vyvodiť záver o tom, že by dobrovoľná dražba mala viesť k nadobudnutiu vlastníckeho práva aj od nevlastníka a teda, že by došlo k prelomeniu zásady „nemo plus iuris“. V tejto súvislosti dovolací súd poukazuje na nález Ústavného súdu Slovenskej republiky z 13. apríla 2011 sp. zn. III. ÚS 448/2010.»

Najvyšší súd v odôvodnení uviedol ďalšie úvahy týkajúce sa zásady „*nemo plus iuris*“ a predpoklady, ktoré by mohli viesť k záveru, že táto zásada sa v konkrétnom prípade neuplatní. V tejto súvislosti v odôvodnení svojho uznesenia uviedol:

«Zmluvné prevody vlastníckeho práva sú v Slovenskej republike v zásade založené na princípe, že nikto nemôže previesť viac práv, než sám má. Inak povedané, ani existencia platnej zmluvy medzi prevodcom a nadobúdateľom nemôže spôsobiť prevod vlastníckeho práva na nadobúdateľa, ak prevodca sám nebol vlastníkom, alebo ak neexistuje výslovné zákonné ustanovenie, ktoré by ustanovovalo opak (napr. § 446 Obchodného zákonníka, § 486 Občianskeho zákonníka, § 93 ods. 3 zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov, § 19 ods. 3 zákona č. 566/2001 Z. z. o cenných papieroch a investičných službách a o zmene a doplnení niektorých zákonov). Niet preto dôvodu, prečo by sa zásada „nemo plus iuris“ nemala vzťahovať aj na ďalší inštitút zmluvnej povahy a to dobrovoľnú dražbu. To znamená, že ani platná dobrovoľná dražba, proti ktorej v lehote uvedenej v § 21 zákona č. 527/2002 Z. z. nebola podaná žaloba o neplatnosť, nemôže spôsobiť nadobudnutie vlastníckeho práva vydražiteľom, ak navrhovateľ dražby (alebo záložca) nebol sám vlastníkom predmetu dražby. Opačnému výkladu by okrem toho, že mu chýba zákonný podklad, bránil čl. 152

ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky, podľa ktorého musí byť výklad zákonov v súlade s ústavou.»

Ďalej najvyšší súd poukázal na verejnoprávny charakter konania podľa Exekučného poriadku, ktorý absentuje v postupe podľa zákona č. 527/2002 Z. z., ktorý má súkromnoprávny charakter. Táto odlišnosť podľa neho odôvodňuje aj rozdielne účinky príklepu na dražbe podľa Exekučného poriadku a podľa zákona č. 527/2002 Z. z. V odôvodnení uviedol:

«Príklep v dobrovoľnej dražbe udeľuje licitátor, ktorým je podľa § 9 ods. 1 a 2 zákona č. 527/2002 Z. z. zamestnanec dražobníka, ktorý je oprávnený robiť na dražbe úkony v mene a na účet dražobníka. Dražobník je podľa § 6 ods. 1 až 3 tohto zákona podnikateľom, ktorý organizovanie dobrovoľných dražieb vykonáva ako svoje podnikanie na základe živnostenského oprávnenia. Z uvedených dvoch ustanovení je zrejmé, že činnosť licitátora a dražobníka pri dražbe je činnosťou súkromnoprávneho charakteru (obaja nevykonávajú verejnú moc). Súkromnoprávnu povahu činnosti dražobníka a licitátora ďalej dosvedčuje aj § 20 ods. 13 zákona č. 527/2002 Z. z., podľa ktorého sa priebeh dražby osvedčuje notárskou zápisnicou. Zo zákona č. 323/1992 Zb. (Notársky poriadok) ťažko možno súdiť, že by notár bol oprávnený osvedčovať priebeh verejnoprávnych skutočností, teda priebeh úradných výkonov; naopak, ním osvedčované skutočnosti sú súkromnoprávneho charakteru.

Čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky zaručuje každému právo vlastníť majetok a každému vlastníkovi rovnaký obsah a ochranu jeho vlastníckeho práva. Podľa konštantnej judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky toto ustanovenie nezaručuje právo nadobudnúť určitú konkrétnu vec do vlastníctva, ale zaručuje naopak každému, kto v súlade s právnym poriadkom určitú konkrétnu vec do vlastníctva nadobudol, že svoje vlastnícke právo stratí opäť iba v súlade so zákonom.

Rýdzo ekonomický pohľad jednostranne zohľadňujúci len investíciu vydražiteľa je nezlučiteľný s vyššie uvedenou ústavnou ochranou existujúceho vlastníckeho práva skutočného vlastníka predmetu dražby. Vlastník má právo užívať svoj majetok „pokojne“, a nemôže byť teda nútený pravidelne si zisťovať, či jeho majetku náhodou nehrozí zo strany tretích osôb zásah.

Dobrovoľná dražba, ktorej navrhovateľom nie je skutočný vlastník, je konaním, ktoré sa vedie absolútne mimo vôle a i bez pričinenia skutočného vlastníka, bez akejkoľvek predbežnej kontroly súdu alebo iného orgánu verejnej moci, výlučne pod kontrolou dražobníka, ktorý je súkromnoprávnym subjektom vykonávajúcim svoju činnosť ako podnikanie, teda za účelom dosiahnutia zisku. Podľa názoru odvolacieho súdu je nezlučiteľné s ústavnou zásadou rovnosti všetkých subjektov v právach (čl. 12 ods. 2 Ústavy SR), aby mohlo konanie (právne úkony) určitých subjektov zasahovať do právneho postavenia tretej osoby, bez jej súhlasu. Dovolací súd len pre úplnosť uvádza, že nie je možné porovnávať dobrovoľnú dražbu s dražbou konanou v rámci exekúcie, ktorú vykonáva exekútor ako štátom splnomocnená osoba (§ 2 Exekučného poriadku) a to pod kontrolou súdu (§ 148 Exekučného poriadku). Názor odvolacieho súdu o prelomení zásady „nemo plus iuris“ v danej veci je vzhľadom na vyššie uvedené nesprávny.

Dovolací súd záverom ešte uvádza, že otázkou platnosti dobrovoľnej dražby sa dovolací súd nezaoberal, nakoľko toto nie je možné riešiť v tomto konaní (žalobca v zákonom určenej lehote platnosť dražby na súde nenapadol, otázkou platnosti dražby sa už nemožno zaoberať ako otázkou predbežnou v inom konaní), no zároveň treba uviesť, že riešenie danej otázky nie je pre toto konanie v konečnom dôsledku ani potrebné.

Tým, že súdy z tohto aspektu neposudzovali skutkový stav veci v nadväznosti k právnej stránke veci, došlo vo vzťahu k uvedenému nesprávnemu právnemu posúdeniu veci k inej vade v konaní, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci v zmysle § 243f ods. 1 písm. b) O. s. p. Na takúto inú vadu je dovolací súd povinný prihliadať aj z úradnej povinnosti (§ 242 ods. 1 O. s. p.)...»

Namietané uznesenie najvyššieho súdu je v zásade založené na právnom názore, že platná dobrovoľná dražba (t. j. dražba, voči ktorej žiadna oprávnená osoba nepodala v príslušnej zákonnej lehote žalobu o neplatnosť dražby podľa § 21 zákona č. 527/2002 Z. z.) nemusí viesť k nadobudnutiu vlastníckeho práva vydražiteľom, ktorému bol udelený príklep a zaplatil cenu dosiahnutú dražbou. Vydražiteľ nenadobudne vlastnícke právo, ak navrhovateľ dražby, alebo ten, v koho mene navrhovateľ dražby koná, nie je vlastníkom predmetu dražby.

Podľa § 27 ods. 1 zákona č. 527/2002 Z. z. (v znení účinnom do 31. decembra 2007) ak uhradil vydražiteľ cenu dosiahnutú vydražením v ustanovenej lehote, prechádza na neho vlastnícke právo alebo iné právo k predmetu dražby udelením príklepu.

V súvislosti s výkladom tohto ustanovenia ústavný súd považuje v prvom rade za potrebné poukázať na svoju doterajšiu judikatúru, v ktorej už uviedol, že k výkladu právnych predpisov a ich inštitútov nemožno pristupovať len z hľadiska textu zákona, a to ani v prípade, keď sa text môže javiť ako jednoznačný a určitý, ale predovšetkým podľa zmyslu a účelu zákona. Jazykový výklad môže totiž v zmysle ustálenej judikatúry ústavného súdu predstavovať len prvotné priblíženie sa k obsahu právnej normy, ktorej nositeľom je interpretovaný právny predpis; na overenie správnosti či nesprávnosti výkladu, resp. na jeho doplnenie či spresnenie potom slúžia ostatné interpretačné prístupy postavené na roveň gramatickému výkladu, najmä teleologický a systematický výklad vrátane ústavne konformného výkladu, ktoré sú spôsobilé v kontexte racionálnej argumentácie prispieť k zisteniu obsahu a zmyslu aplikovanej právnej normy (IV. ÚS 515/2012, IV. ÚS 294/2012, IV. ÚS 92/2012, I. ÚS 351/2010, m. m. I. ÚS 306/2010). Podľa tejto judikatúry ako ústavne nesúladne (porušujúce základné práva sťažovateľa) ústavný súd hodnotí aj také rozhodnutia všeobecných súdov, v ktorých boli zákony, prípadne podzákonné právne úpravy interpretované v extrémnom rozpore s princípmi spravodlivosti, napr. v dôsledku prílišného formalizmu (IV. ÚS 515/2012, IV. ÚS 294/2012, IV. ÚS 192/08, IV. ÚS 69/2012, IV. ÚS 92/2012, I. ÚS 26/2010, III. ÚS 163/2011, podobne aj Ústavný súd Českej republiky napr. III. ÚS 150/99).

Ustanovenie § 27 ods. 1 zákona č. 527/2002 Z. z. (v znení účinnom do 31. decembra 2007) na základe gramatického výkladu indikuje záver, že nadobudnutie vlastníckeho práva k predmetu dobrovoľnej dražby vydražiteľom, ktorému bol udelený príklep a ktorý zaplatil cenu dosiahnutú dražbou, je pravidelným a nevyhnutným výsledkom platnej dobrovoľnej dražby (t. j. dražby, voči ktorej nebola vôbec alebo úspešne podaná žaloba podľa § 21 zákona č. 527/2002 Z. z.).

Z odôvodnenia namietaného uznesenia najvyššieho súdu je zrejmé, že najvyšší súd realizoval aj iné druhy výkladu (predovšetkým systematický), ktoré boli ústavne súladné. V rámci systematického výkladu poukázal na odlišnosti medzi dražbou konanou v exekučnom konaní a dražbou podľa zákona č. 527/2002 Z. z., na základe čoho dospel k záveru, že dražba podľa zákona č. 527/2002 Z. z. (na rozdiel od dražby v exekučnom konaní) nepredstavuje výkon verejnej moci, s tým, že činnosť licitátora a dražobníka je „činnosťou súkromnoprávneho charakteru“. Východiskom pre uplatnenie ústavne súladného výkladu najvyššieho súdu bola povaha základného práva vlastníť majetok (čl. 20 ods. 1 ústavy), ústavná zásada rovnosti subjektov v právach (čl. 12 ods. 2 ústavy), v rámci ktorého poukázal na neakceptovateľnosť jednostrannej ochrany investície vydražiteľa pred ochranou vlastníckeho práva k predmetu dražby. S prihliadnutím na absenciu explicitnej zákonnej úpravy, ktorá by ustanovovala opak, dospel najvyšší súd k záveru o potrebe uplatnenia zásady „*nemo plus iuris*“ v prípade účinkov príklepu a zaplatenia príslušnej ceny v rámci dražby podľa zákona č. 527/2002 Z. z.

Ústavný súd považuje uvedený právny názor najvyššieho súdu za ústavne súladný, nie je prejavom svojvôle (arbitrárnosti) – možno k nemu dospieť gramatickým, systematickým a ústavne súladným výkladom príslušných ustanovení zákona č. 527/2002 Z. z. a Exekučného poriadku. Najvyšší súd svoj právny názor odôvodnil spôsobom, ktorý predstavuje dostatočný podklad pre predmetný (zrušujúci) výrok namietaného uznesenia. Uvedené právne posúdenie je založené na jednom z možných výkladov príslušných ustanovení zákona č. 527/2002 Z. z., ktorý ústavný súd považuje za ústavne udržateľný.

Nemožno akceptovať námietku sťažovateľa, že namietané uznesenie a v jeho odôvodnení formulovaný právny názor predstavuje neprípustný odklon od doterajšej judikatúry najvyššieho súdu. Základom časovo skoršej judikatúry najvyššieho súdu (napr. sp. zn. 3 Cdo 186/2010 zo 16. decembra 2010, sp. zn. 5 Cdo 51/2009 z 23. júna 2010, sp. zn. 2 Cdo 66/2008 z 30. júna 2009, sp. zn. 3 Cdo 272/2007 z 22. mája 2008), na ktorú poukazuje sťažovateľ, je právny názor, že platnosť dobrovoľnej dražby možno posudzovať len v konaní o neplatnosť dražby na základe žaloby podľa § 21 zákona č. 527/2002 Z. z.

Platnosť dobrovoľnej dražby nemožno posudzovať ako predbežnú otázku v inom druhu konania (napr. v konaní o určenie vlastníckeho práva). Tento právny názor považoval aj ústavný súd vo svojich predchádzajúcich rozhodnutiach za ústavne akceptovateľný (napr. IV. ÚS 54/2013, III. ÚS 448/2010). V namietanom uznesení z 18. decembra 2012 najvyšší súd tento právny názor rešpektoval, keď konštatoval, že „*otázkou platnosti dobrovoľnej dražby sa dovolací súd nezaoberal, nakoľko toto nie je možné riešiť v tomto konaní*“. Možno čiastočne akceptovať námietku sťažovateľa v tom zmysle, že platná dobrovoľná dražba, ktorej výsledkom nie je nadobudnutie vlastníckeho práva k predmetu dražby vydražiteľom, je svojimi účinkami v zásade zhodná s dražbou, ktorá bola vyhlásená za neplatnú v konaní o žalobe podľa § 21 zákona č. 527/2002 Z. z. Napriek tomu ústavný súd konštatuje, že právny názor najvyššieho súdu v namietanom uznesení z 18. decembra 2012 nemožno považovať za neakceptovateľný exces z doterajšej judikatúry najvyššieho súdu. Tento právny názor možno považovať za ďalšiu obsahovú špecifikáciu doterajšej judikatúry najvyššieho súdu a tiež za prirodzený vývoj jeho rozhodovacej činnosti, ktorý nemožno automaticky považovať za porušenie princípu právnej istoty (m. m. IV. ÚS 84/2013, IV. ÚS 46/2012). V tejto súvislosti je tiež relevantné, že tento právny názor predstavujúci obsahovú špecifikáciu doterajšej rozhodovacej činnosti najvyššieho súdu nie je prejavom svojvôle, je náležitým spôsobom odôvodnený a jeho základom sú také úvahy a aspekty, ktoré neboli zohľadnené a posudzované v doterajších relevantných rozhodnutiach najvyššieho súdu.

Na tomto základe ústavný súd uzavrel, že právne závery najvyššieho súdu sú dostatočne odôvodnené, nemajú znaky arbitrárnosti, teda svojvôle, možno k nim dospieť aplikáciou a výkladom príslušných ustanovení zákona č. 527/2002 Z. z. a Exekučného poriadku. V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje na svoju doterajšiu judikatúru, v ktorej už konštatoval, že postup súdneho orgánu, ktorý koná v súlade s procesnoprávnymi a hmotnoprávnymi predpismi konania v občianskoprávnej alebo trestnoprávnej veci, nemožno považovať za porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy alebo práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (I. ÚS 8/96, I. ÚS 6/97). Ústavný súd nezistil žiadne také skutočnosti, ktoré by naznačovali možnosť porušenia základného práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením najvyššieho súdu

z 18. decembra 2012. O svojvôli pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam. Podľa názoru ústavného súdu predmetný právny výklad príslušných ustanovení zákona č. 527/2002 Z. z. a Exekučného poriadku najvyšším súdom ako dovolacím súdom takéto nedostatky nevykazuje. Skutočnosť, že sťažovateľ sa s právnym názorom najvyššieho súdu ako dovolacieho súdu nestotožňuje, nemôže sama osebe viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti tohto názoru a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť jeho právny názor svojím vlastným.

Na tomto základe ústavný súd dospel k záveru, že v danom prípade neexistujú skutočnosti, ktoré by signalizovali možnosť vyslovenia porušenia základného práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 2 M Cdo 20/2011 z 18. decembra 2012 po prípadnom prijatí sťažnosti na ďalšie konanie, a preto ju pri predbežnom prerokovaní odmietol z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti ako celku stratilo opodstatnenie zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľa uvedenými v sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. januára 2014